

adviesrapport

Natuurtoets complex Kruidenwijk, Almere

Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regelgeving

Opdrachtgever

Hemink Groep BV

Status

Definitief

T (085) 4871265
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets complex Kruidenwijk, Almere

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regelgeving

Projectcode	Datum	Status
24-399	21 oktober 2025	Definitief

Auteur(s)

[Redacted]

Modellering & GIS

[Redacted]

Tweede lezer

[Redacted]

Opdrachtgever

Hemink Groep BV

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Sinninghe, H. & Jansen, F. (2025) Natuurtoets complex Kruidenwijk, Almere. Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regelgeving. Rapport 24-399. Ecogroen bv.

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding en doelstelling	6
1.2 Huidige situatie en voorgenomen werkzaamheden	6
1.3 Leeswijzer	7
2. Wettelijk kader en methode	8
2.1 Omgevingswet	8
2.2 Onderzoeksmethode	8
2.2.1 Bureaustudie	8
2.2.2 Quickscan veldbezoek	8
2.2.3 Vleermuisonderzoek	9
2.2.4 Huismuisonderzoek	10
2.2.5 Gierzwaluwonderzoek	11
2.2.6 Toets Flora- en fauna-activiteit	11
2.2.7 Toets Natura-2000-activiteit	12
2.2.8 Toets Natuurnetwerk Nederland	12
3. Soortbescherming	13
3.1 Flora	13
3.2 Zoogdieren	13
3.2.1 Vleermuizen	13
3.2.2 Overige zoogdieren	18
3.3 Vogels	18
3.3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten	19
3.3.2 Vogels zonder jaarrond beschermde nesten	21
3.4 Overige soortgroepen	21
3.5 Specifieke zorgplicht	21
3.6 Advies en vervolgstappen	22
4. Gebiedsbescherming	24
4.1 Natura 2000-gebieden	24
4.1.1 Algemeen	24
4.1.2 Stikstofdepositie	24
4.1.3 Specifiek zorgplicht Natura 2000	24
4.2 Natuurnetwerk Nederland	24
Geraadpleegde bronnen	25
Bijlagen	
Bijlage 1 - Natuur in de Omgevingswet: Wettelijke kaders	
Bijlage 2 - Ecologisch logboek	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

Hemink Groep heeft het voornemen om 86 eengezinswoningen van wooncomplex 1337 Gipskruidweg en 57 seniorenwoningen van wooncomplex 1338 te Almere te renoveren. Wet- en regelgeving omtrent de bescherming van natuur verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In deze natuurtoets zijn de effecten van het voornemen getoetst aan de beschermingskaders van de Omgevingswet ten aanzien van soorten, Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland.

Soortbescherming

- In het projectgebied zijn negen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en drie verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aanwezig in de spouwmuur. Zij worden bereikt via open stootvoegen en gaten rond de kozijnen. Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden zijn tijdelijke negatieve effecten te verwachten op deze verblijfplaatsen. Er is geen sprake van aantasting van essentiële vliegroutes en onmisbaar foerageergebied van vleermuizen.
- In het projectgebied zijn twee jaarrond beschermde nestlocaties van huismus aanwezig. Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden zijn negatieve effecten te verwachten op deze nestplaatsen.
- In het projectgebied zijn geen jaarrond beschermde nestlocaties van andere vogels (zoals gier-zwaluw) aanwezig of te verwachten. Door de aanwezigheid van bebouwing, bomen en groenstroken is broedbiotoop aanwezig voor enkele algemene vogelsoorten.
- De voorgenomen werkzaamheden leiden niet tot verlies of verstoring van groei-, nest- en/of verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied van flora, overige zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden, uitgezonderd soorten waarvoor een vrijstelling van vergunningplicht geldt in de provincie Flevoland. Wel geldt de specifieke zorgplicht voor deze soorten.

Gebiedsbescherming

- Het projectgebied ligt buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden, op 1,8 kilometer ligt Natura 2000-gebied Lepelaarplassen (Vogelrichtlijngebied). Directe nadelige gevolgen, waaronder betreding, oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebieden van soorten- worden op voorhand uitgesloten. Negatieve gevolgen door stikstofdepositie worden niet verwacht, maar zijn enkel uit te sluiten door middel van een AERIUS-berekening.
- Het projectgebied ligt buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het meest nabij gelegen NNN-gebied ligt op circa 1,2 kilometer afstand. Omdat het projectgebied niet in het

NNN ligt en geen wijziging optreedt van het Omgevingsplan, is nadere toetsing en het nemen van vervolgstappen ten aanzien van het NNN niet aan de orde.

Advies en vervolgstappen

- Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden negen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en drie verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis tijdelijk verstoord. Ook gaan er twee jaarrond beschermde nestplaatsen van huismus verloren en kan er schade aan exemplaren van vleermuizen of huismussen optreden. Het aanvragen van een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is noodzakelijk (paragraaf 3.6).
- Verstoring van vliegroutes van vleermuizen is te voorkomen door de werkzaamheden in de periode van winterslaap uit te voeren (december tot en met maart) of door buiten deze periode tussen zonsondergang en zonsopkomst geen uitstralende lichtbronnen naar potentiële vliegroutes toe te passen.
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels beschadigen moeten altijd worden voorkomen. Hierom dient de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk buiten het broedseizoen plaats te vinden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen begin maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Indien werkzaamheden in de periode half februari tot half december worden opgestart, wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. Bij het aantreffen van in gebruik zijnde nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de wettelijke kaders kunnen worden uitgevoerd.
- De specifieke zorgplicht ten aanzien van soorten is altijd van toepassing. In paragraaf 3.5 zijn voorzorgsmaatregelen genoemd. Indien volgens deze voorzorgsmaatregelen wordt gewerkt én dit wordt vastgelegd in een logboek (of ecologisch werkprotocol) kan worden aangetoond dat er zorgvuldig en conform de specifieke zorgplicht wordt gewerkt.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Hemink Groep heeft het voornemen om 86 eengezinswoningen van wooncomplex 1337 en 57 seniorenwoningen van wooncomplex 1338 te Almere te renoveren en vraagt een omgevingsvergunning aan. Wet- en regelgeving omtrent de bescherming van natuur verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden.

In deze natuurtoets zijn de effecten van het voornemen getoetst aan de beschermingskaders van de Omgevingswet ten aanzien van soorten, Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland. Op basis van een eerste veldbezoek en een bureaustudie is in voorliggend rapport ook aanvullend onderzoek naar vleermuizen en broedvogels opgenomen. De natuurtoets wordt door de initiatiefnemer gebruikt ter onderbouwing van de aanvraag van de omgevingsvergunning voor bouwen.

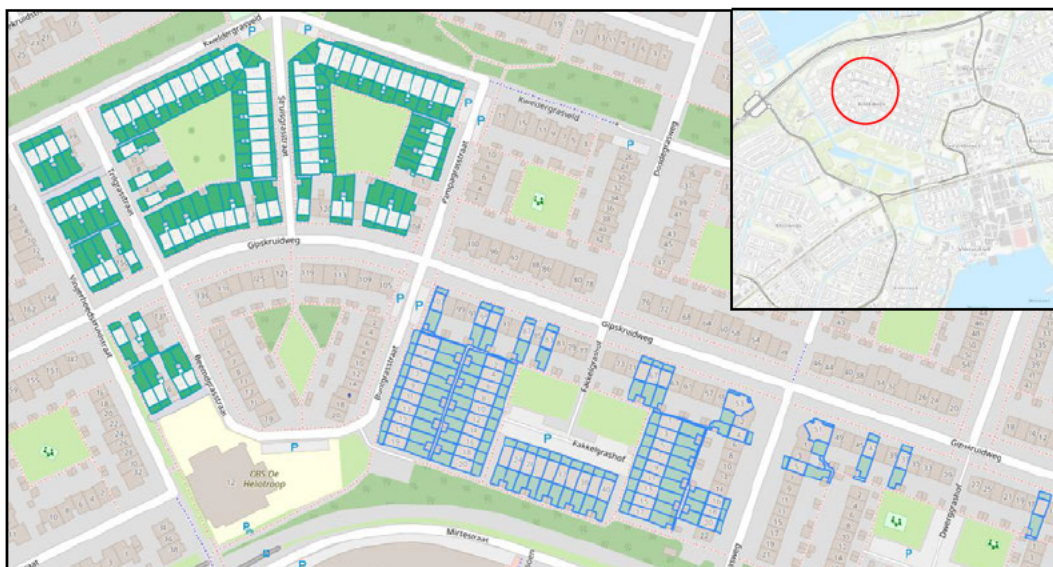
1.2 Huidige situatie en voorgenomen werkzaamheden

Het projectgebied ligt in de bebouwde kom van Almere, provincie Flevoland. Complex 1337 ligt rond de Gipskruidweg en omvat 86 eengezinswoningen. Complex 1338 ligt rond het Fakkelfrashof en omvat 57 seniorenwoningen (figuur 1.1). Het betreft woningen opgetrokken uit metselwerk met een spouw met pannendaken (figuur 1.2).

Het voornemen betreft het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden, te weten:

- Het vervangen van dakpannen, folie en tengels en bij-isoleren van de gordingen;
- Glas vervanging.

Bij de werkzaamheden aan de kopgevels komt bij het verwijderen van de dakpannen de spouw tijdelijk open te liggen. Bij de langsgevels van de panden is de spouw afgedekt waardoor deze niet open komt te liggen. De spouw loopt wel door de hoek om. Voor de werkzaamheden zullen steigers worden geplaatst zonder steigernetten waarbij de steigers op één meter afstand van de gevel worden geplaatst. Ook worden de invliegopeningen (open stootvoegen) bij het plaatsen van de steigers vrij gehouden. Er worden bij de werkzaamheden geen bomen gekapt of groenstructuren verwijderd. Bij de uitvoering van het project wordt niet afgeweken van het bestemmingsplan.

Figuur 1.1 Projectgebied ten noorden van Almere-Stad (rode cirkel). Groen gearceerd Complex 1337 en blauw gearceerd Complex 1338. Bron: Heminkgroep en ESRI.

Figuur 1.2 Impressie van type woningen aan de Gipskruidweg (links) en Fakkelgrashof (rechts). Bron: Ecogroen.

1.3 Leeswijzer

Het juridische kader waarbinnen de natuurtoets is uitgevoerd en de gebruikte methodiek zijn beschreven in hoofdstuk 2. Vervolgens wordt beschreven of er beschermde soorten (hoofdstuk 3) en beschermde gebieden (hoofdstuk 4) voorkomen of te verwachten zijn binnen de invloedssfeer van het initiatief en of er mogelijk schadelijke handelingen worden verricht. Hierbij is aangegeven welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn om schadelijke handelingen te voorkomen, of een vergunningplicht van toepassing is en of vervolgonderzoek nodig is om kennisleemten op te vullen.

2. Wettelijk kader en methode

2.1 Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Een groot deel van de regels over de fysieke leefomgeving is hiermee gebundeld in één wet. De Omgevingswet bestaat, naast de Omgevingswet zelf, uit vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) en één ministeriële regeling. De Omgevingswet regelt onder meer de bescherming van flora en fauna, Natura 2000-gebieden, houtopstanden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

In dit rapport wordt ingegaan op de onderdelen flora en fauna, Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland. Omdat er bij het project geen bomen worden gekapt is een toetsing aan het onderdeel 'Houtopstanden' van de Omgevingswet in deze rapportage achterwege gelaten. Bijlage 1 bevat een samenvatting van de relevante wetteksten.

2.2 Onderzoeksmethode

2.2.1 Bureaustudie

Om een beeld te krijgen van aanwezige natuurwaarden in en in de omgeving van het projectgebied is gestart met een bureaustudie. Hierbij zijn onder andere bekende verspreidingsgegevens van beschermde soorten uit eerder door Ecogroen uitgevoerde onderzoeken en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Bij het raadplegen van de NDFF is een zoekgebied van ruim vijf kilometer rondom het projectgebied aangehouden en is gezocht naar waarnemingen in de afgelopen tien jaar. Daarnaast is de Informatiekaart Natuur (IKN) geraadpleegd om een beeld te krijgen van de ligging van nationaal en provinciaal beschermde gebieden in en rondom het projectgebied.

2.2.2 Quickscan veldbezoek

De verzamelde informatie uit de bureaustudie vormt de basis voor een veldbezoek dat op 19 juli 2024 bij gunstige weersomstandigheden (matige wind, bewolkt, droog en 24 °C) is uitgevoerd door een ecooloog van Ecogroen. Tijdens het veldbezoek zijn het projectgebied en directe omgeving (een zone van 75 meter rondom het projectgebied) onderzocht, waarbij aandacht is besteed aan (biotoop van) beschermde soorten. Naast een beoordeling van de aanwezige biotopen is speciaal gelet op aanwijzingen voor (mogelijke) nesten van jaarrond beschermde vogels, en verblijfplaatsen van vleermuizen in bebouwing.

2.2.3 Vleermuisonderzoek

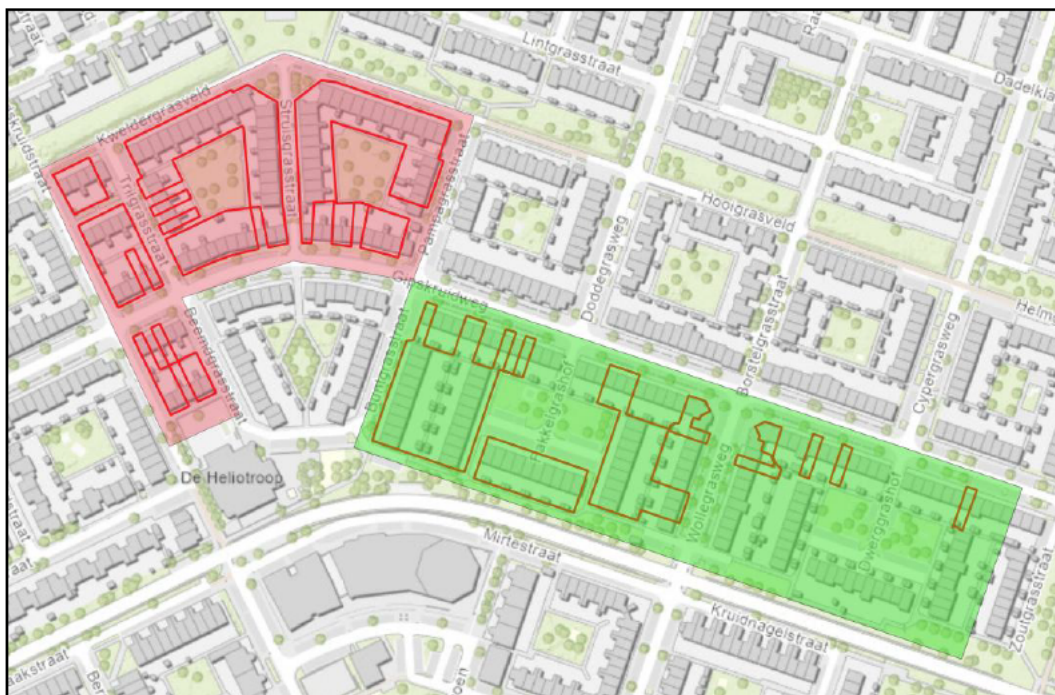
Uit een eerste beknopte bureaustudie en het veldbezoek blijkt dat de bebouwing potentieel geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Omdat de voorgenomen werkzaamheden mogelijk een negatief effect hebben op vleermuizen is er aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen uitgevoerd. In deze natuurtoets zijn de methode en resultaten hiervan ook vermeld.

Het vleermuisonderzoek is vormgegeven conform het landelijke vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2020). Op basis van de gebouwconstructie en waarnemingen van vleermuizen uit de omgeving (NDFF) is het onderzoek gericht op de vleermuissoorten laatvlieger, meervleermuis, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Hiervoor zijn in 2024 en 2025 zeven nachtelijke bezoeken uitgevoerd:

- Twee bezoeken in de periode half augustus tot eind september 2024, gericht op baltslocaties en paarverblijfplaatsen.
- Twee avondbezoeken in de periode mei tot half juli 2025 gericht op kraamkolonies en zomerverblijfplaatsen, waarvan één extra bezoek in verband met laatvlieger;
- Drie ochtendbezoeken in de periode mei tot half juli 2025 gericht op kraam- en satellietverblijfplaatsen van meervleermuis en kraamkolonies van gewone- en ruige dwergvleermuis.

Tijdens deze veldbezoeken is gebruikgemaakt van een warmtebeeldcamera en batdetectors met de mogelijkheid om realtime opnamen te maken, zoals de Pettersson D240x, de M500 en de Echometer Touch 2. De bezoeken hebben plaatsgevonden onder gunstige weersomstandigheden (droog, geen harde wind, minimaal 12 °C) en in de schemering of 's nachts, wanneer vleermuizen in en uit de verblijfplaats vliegen.

Om het projectgebied voldoende te kunnen overzien is deze opgesplitst in 2 deelgebieden (figuur 2.1). In het najaar zijn de avondbezoeken uitgevoerd door vijf personen in de avond en 14 personen in de ochtend. In het voorjaar zijn de avondbezoeken uitgevoerd door 14 personen en in de ochtend door vijf personen. In tabel 2.1 is een overzicht opgenomen van de inventarisatiemomenten en omstandigheden.

Figuur 2.1 De deelgebieden in het projectgebied: rood = deelgebied 1, groen = deelgebied 2. Bron ondergrond: TopoRD/ESRI.

Tabel 2.1 Overzicht tijdstippen en omstandigheden veldbezoeken vleermuisonderzoek.

Bezoek	Datum	Tijdstip	Aantal pers.	Type onderzoek	Weersomstandigheden
<i>Paarverblijven en baltslocaties - najaar</i>					
Deelgebied 1	21-08-2024	03:30-06:30	3	1a - ochtendbezoek	Droog, half bewolkt, weinig wind, 13°C
	23-08-2024	02:30-06:30	5	1b - ochtendbezoek	Droog, bewolkt, matige wind, 19°C
	18-09-2024	22:15-00:15	2	2a - avondbezoek	Droog, helder, weinig wind, 17°C
	19-09-2024	22:15-00:15	1	2b - avondbezoek	Droog, helder, weinig wind, 18 °C
Deelgebied 2	24-08-2024	3:30-6:45	3	1c - ochtendbezoek	Half bewolkt, droog, weinig wind, 16°C
	22-08-2024	3:30-6:30	3	1d - ochtendbezoek	Bewolkt, droog, matige wind, 15°C
	17-09-2024	22:15-00:15	1	2c - avondbezoek	Droog, helder, weinig wind, 15°C
	19-09-2024	22:00-00:00	1	2d - avondbezoek	Droog, helder, weinig wind, 17 °C
<i>Zomer- en kraamverblijven - voorjaar</i>					
Deelgebied 1	26-05-2025	03:00-05:30	3	1a - ochtendbezoek	Droog, bewolkt, windstil, 15 °C
	03-06-2025	20:00-23:45	7	2a - avondbezoek	Droog, bewolkt, weinig wind, 14 °C
	12-06-2025	02:15-05:15	2	3a - ochtendbezoek	Droog, licht bewolkt, weinig wind, 13 °C
	21-06-2025	02:30-05:15	2	3b - ochtendbezoek	Droog, helder, windstil, 16 °C
	01-07-2025	20:30-00:00	6	4a - avondbezoek	Droog, helder, windstil, 35 °C
	17-07-2025	03:10-05:40	3	5a - ochtendbezoek	Helder, droog, matige wind, 16°C
Deelgebied 2	26-05-2025	03:00-05:30	2	1b - ochtendbezoek	Droog, bewolkt, windstil, 15 °C
	04-06-2025	20:30-00:30	7	2b - avondbezoek	Droog, licht bewolkt, matige wind, 15 °C
	13-06-2025	02:15-05:30	3	3b - ochtendbezoek	Droog, helder, weinig wind, 18 °C
	01-07-2025	20:30-00:00	7	4b - avondbezoek	Droog, helder, windstil, 35 °C
	19-07-2025	03:10-05:40	2	5b - ochtendbezoek	Helder, droog, matige wind, 18°C

2.2.4**Huismusonderzoek**

Het huismusonderzoek is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus. Het onderzoek is uitgevoerd tijdens twee gerichte inventarisatiemomenten in de ochtenduren in de periode van 1 april tot en met 15 mei 2025. Tussen de bezoeken zat een tussenperiode van minimaal tien dagen. De onderzoeken zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden (geen harde regen of wind).

Huismusonderzoek richt zich op nesten, aangezien deze jaarrond wettelijke bescherming genieten. Er is gekeken naar nestindicerend gedrag van huismus, zoals baltsgedrag, nestbouw en mussen die in of uit het dak vliegen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door één ecoloog van Ecogroen. In tabel 2.2 is een overzicht van de inventarisatiemomenten en omstandigheden weergegeven.

Tabel 2.2 Overzicht inventarisatiemomenten huismusonderzoek.

Bezoek	Datum	Tijdstip	Aantal personen	Weersomstandigheden
1	08-04-2025	09:30-12:00	1	Droog, weinig wind, helder, 13 °C
2	30-04-2025	09:30-12:00	1	Droog, weinig wind, half bewolkt, 11 °C

2.2.5 Gierzwaluwonderzoek

Het onderzoek naar gierzwaluw is uitgevoerd volgens de richtlijnen uit het Kennisdocument Gierzwaluw. De aanwezigheid van broedende of nestindicerend gedrag van gierzwaluwen is onderzocht tijdens drie gerichte inventarisatiemomenten in de periode van 1 juni tot en met 15 juli 2025 met een tussenperiode van minimaal 10 dagen en minimaal één inventarisatie vóór en één na 1 juli. Het onderzoek is uitgevoerd bij gunstige weersomstandigheden (geen harde regen of wind) en de avondschemering (vanaf 1,5 uur voor zonsondergang, tot ongeveer een half uur na zonsondergang), wanneer foeragerende gierzwaluwen terugkeren naar het nest. De kopgevels van de panden in het projectgebied zijn visueel geïnspecteerd op nestindicerend gedrag van gierzwaluw, zoals aantikken of in- en uitvliegen bij de nestplaats. Daarnaast zijn geluiden van gierzwaluw afgespeeld. Oudervogels en hun jongen die onder de pannen aanwezig zijn, reageren hierop en geven daarmee hun broedplaatsen prijs. De veldbezoeken zijn uitgevoerd aan de start van het veldwerk uitgevoerd door acht ecologen. Het tweede bezoek is uitgevoerd door vier ecologen waarbij het hele projectgebied is onderzocht. De laatste ronde is met acht man gedaan in combinatie met vleermuisonderzoek. In tabel 2.3 is een overzicht van de inventarisatiemomenten en omstandigheden weergegeven. Bij alle overige bezoeken ten aanzien van vleermuizen en huismus is ook gelet op aanwezigheid van gierzwaluw(nesten).

Tabel 2.3 Overzicht inventarisatiemomenten gierzwaluwonderzoek

Bezoek	Datum	Tijdstip	Aantal personen	Weersomstandigheden
1	4-6-2025	20:30-00:30	8	Droog, matige wind, licht bewolkt, 15 °C
2	16-6-2025	20:30-22:30	4	Droog, weinig wind, licht bewolkt, 18 °C
3	3-7-2025	20:30-00:15	5	Droog, windstil, helder, 21 °C
4	5-7-2025	20:30-00:15	3	Droog, windstil, lichtbewolkt, 18 °C

2.2.6 Toets Flora- en fauna-activiteit

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of er beschermde soorten voorkomen of te verwachten zijn binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Vervolgens is bepaald of er schadelijke handelingen kunnen optreden door uitvoering van de geplande werkzaamheden op beschermde soorten en/of hun leefgebied. Tot slot is beoordeeld of er vervolgstappen nodig zijn, zoals het vastleggen van mitigerende maatregelen in het plan, vervolgonderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit.

2.2.7 Toets Natura-2000-activiteit

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of de geplande werkzaamheden kunnen leiden tot (significant) nadelige gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Er is gestart met het bepalen van de (mogelijke) negatieve effecten die kunnen optreden als gevolg van de geplande werkzaamheden. Vervolgens is beoordeeld of negatieve gevolgen te verwachten zijn voor instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden, en zo ja, of deze significant (kunnen) zijn. Als er mogelijk sprake is van significant nadelige gevolgen is er advies gegeven over te nemen vervolgstappen.

2.2.8 Toets Natuurnetwerk Nederland

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of er door de geplande werkzaamheden effecten kunnen optreden op de wezenlijk kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk. Indien dit het geval is, is er een advies opgenomen over de te nemen vervolgstappen.

3. Soortbescherming

3.1 Flora

In het projectgebied zijn algemeen voorkomende plantensoorten aangetroffen van ruderaal plaatsen, gazons en hagen. Enkele waargenomen soorten zijn: madeliefje, gewone paardenbloem en klimop.

Tijdens het veldbezoek zijn geen plantensoorten aangetroffen waarvoor een vergunningplicht geldt. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is in het kader van de Omgevingswet niet aan de orde. Wel is (mogelijk) de specifieke zorgplicht van toepassing (zie paragraaf 3.6).

3.2 Zoogdieren

3.2.1 Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bijvoorbeeld bomen, huizen en kelders. Dit kunnen onder andere kraamverblijven, zomerverblijven, baltslocaties, paarverblijven en winterverblijven zijn. Het verstoren, beschadigen, vernietigen of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Vleermuizen gebruiken vaak jarenlang dezelfde structuren om zich te oriënteren tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Als alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'essentieel' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water, zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen heeft binnen de Omgevingswet echter geen juridische bescherming, tenzij het essentieel is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

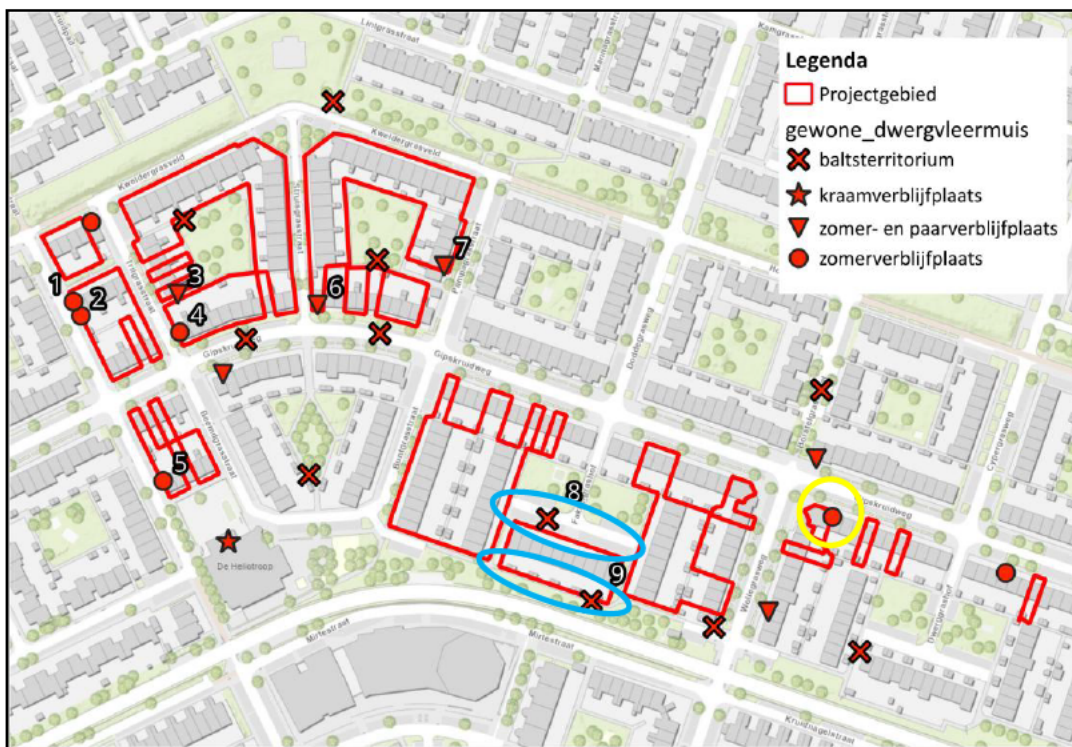
Verblijfplaatsen van boom-bewonende vleermuizen zijn niet aanwezig in het projectgebied. Negatieve effecten op boom-bewonende vleermuissoorten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden worden dan ook uitgesloten.

Tijdens het aanvullend onderzoek zijn in woningen in het projectgebied negen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en drie verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis vastgesteld. Het type verblijfplaats, locatie en aantal waargenomen individuen zijn beschreven in tabel 4. Verblijfplaatsen van overige soorten vleermuizen zoals laatvlieger en meervleermuis zijn niet aangetroffen. Buiten het projectgebied zijn ook diverse verblijfplaatsen aangetroffen, waaronder een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis.

Gewone dwergvleermuis

Van gewone dwergvleermuis zijn vier zomerverblijfplaatsen, drie zomer- en paarverblijfplaatsen en twee paarverblijfplaatsen vastgesteld. De verblijfplaatsen zijn voornamelijk in het westen van het projectgebied aangetroffen (figuur 3.1 en tabel 3.1). De vleermuizen zijn in- of uitvliegend uit open stootvoegen waargenomen aan de kopgevels van panden (figuur 3.2). Het is niet uitgesloten dat de vastgestelde verblijfplaatsen (tijdens zachte winters) ook als winterverblijfplaats worden gebruikt door individuele of kleine groepjes gewone dwergvleermuizen. De locatie van zomer- en paarverblijfplaatsen en is bepaald aan de hand van de waarneming van langdurig rondvliegende, baltsroepende gewone dwergvleermuizen in de paartijd. De exacte locatie van de paarverblijfplaatsen kon niet altijd worden bepaald. Paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis bevinden zich doorgaans in de directe omgeving van baltsterritoria (BIJ12, 2024a). Omdat er op een aantal locaties rondom bekende zomerverblijfplaatsen werd gebaltst zijn deze locaties aangemerkt als zomer- en paarverblijfplaatsen. Rondom het fakkelgrashof zijn twee baltsterritoria vastgesteld, wat duidt op paarverblijfplaatsen, naar verwachting in de aanwezige bebouwing binnen 50 meter. De exacte locatie van de verblijfplaats is hier niet bekend. Omdat hier in de omgeving geen (zomer)verblijfplaatsen zijn vastgesteld tijdens het onderzoek zijn de locaties bepaald op basis van de baltsterritoria (blauwe cirkels, figuur 3.1). De verblijfplaatsen zijn genoteerd in tabel 3.1.

Buiten het projectgebied zijn aanvullend zes zomer en zomer- en paarverblijfplaatsen vastgesteld en er is een kraamkolonie vastgesteld in basisschool De Heliotroop. Deze verblijfplaatsen zijn tevens weergegeven in figuur 3.1.

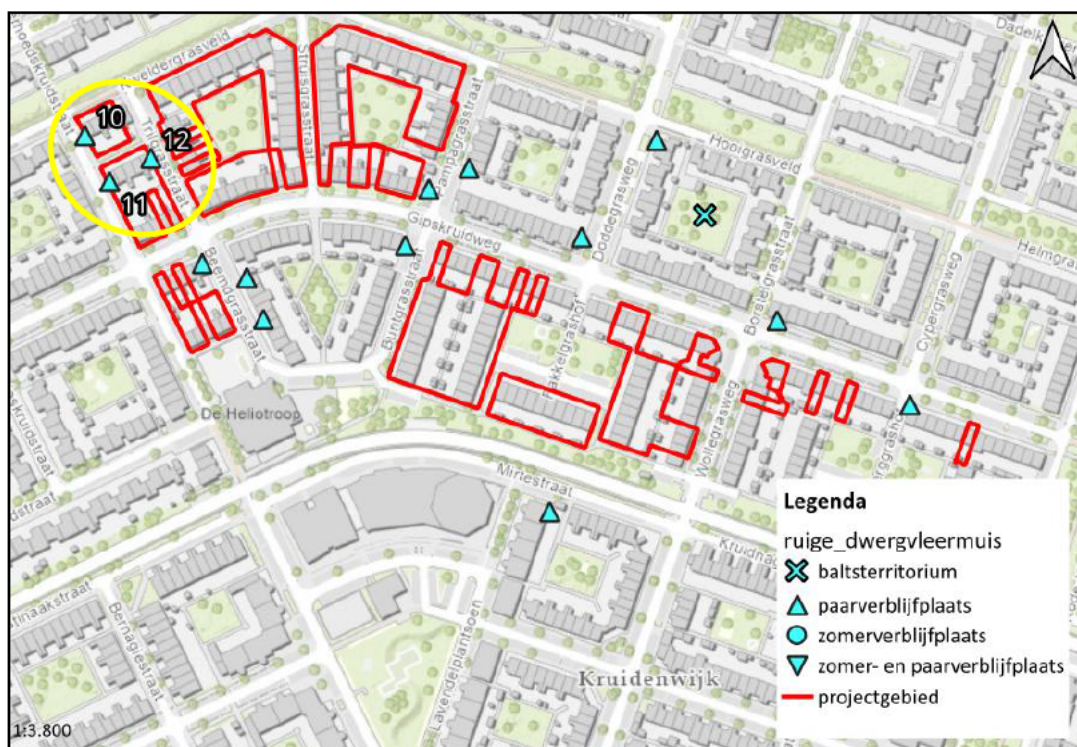
Figuur 3.1 Waarnemingen van gewone dwergvleermuis in- en rondom het projectgebied (nummers 1 t/m 9). De blauwe cirkels geven baltterritoria van gewone dwergvleermuis weer wat duidt op de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen in het aangrenzende woningenblok. De gele cirkel geeft een zomerverblijfplaats weer op de grens van het projectgebied, maar in een pand dat er net buiten valt. Bron ondergrond: TopoRD/ESRI.

Figuur 3.2 Voorbeelden van locaties waar uitvliegende gewone dwergvleermuis zijn waargenomen (links: Beemdgrasstraat 10, rechts: Pampasgrasstraat 3). Bron: Ecogroen.

Ruige dwergvleermuis

Van ruige dwergvleermuis zijn drie paarverblijfplaatsen vastgesteld (figuur 3.3). De verblijfplaatsen bevinden zich allen in het westen van het projectgebied; twee aan de Trilgrasstraat 1 en 9 en één aan de Kweldergrasveld 77. De vleermuizen zijn baltsend waargenomen in open stootvoegen of aan de bovenkant van een kozijn. Buiten het projectgebied zijn aanvullend elf paarverblijfplaatsen vastgesteld. Deze zijn weergegeven in figuur 3.3.

Figuur 3.3 Waarnemingen van ruige dwergvleermuis in- en rondom het projectgebied. De gele cirkel geeft de waarnemingen van verblijfplaatsen binnen het projectgebied (nummers 10 t/m 12) weer. Bron achtergrond: TopoRD/ESRI.

Overige verblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek zijn in het projectgebied geen andere verblijfplaatstypen van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (zoals massawinterverblijfplaatsen en kraamverblijfplaatsen) aangetroffen. Er zijn tijdens het onderzoek ook geen verblijfplaatsen van andere vleermuissoorten zoals laatvlieger of meervleermuis waargenomen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van andere vleermuissoorten dan gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis in het projectgebied wordt op basis van het aanvullend onderzoek uitgesloten.

Tabel 3.1 Verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis (GD) en ruige dwergvleermuis (RD) aangetroffen in het projectgebied. De nummers corresponderen met de verblijfplaatsen weergegeven in figuur 3.1.

Nr.	Type verblijfplaats	Soort	Adres	Locatie waarneming	Aantal
1	Zomerverblijfplaats	GD	Trilgrasstraat 9	Kopgevel (westen), tweede stootvoeg linksonder en een invlieger waarvan exacte locatie niet is vastgesteld.	1
2	Zomerverblijfplaats	GD	Trilgrasstraat 9	Kopgevel (westen), exacte invlieglocatie niet vastgesteld	1
3	Zomer- en paarverblijfplaats	GD	Trilgrasstraat 2	Kopgevel (zuiden), waarschijnlijk vanuit een stootvoeg, exacte locatie niet vastgesteld	1
4	Zomerverblijfplaats	GD	Gipskruidweg 146	Kopgevel (westen), waarschijnlijk vanuit een stootvoeg, exacte locatie van invliegen niet vastgesteld	1
5	Zomerverblijfplaats	GD	Beemdgrasstraat 10	Kopgevel (westen), derde stootvoeg van onder.	1
6	Zomer- en paarverblijfplaats	GD	Gipskruidweg 124	Zuidgevel, invliegend in open stootvoeg tussen bovenste twee ramen.	1
7	Zomer- en paarverblijfplaats	GD	Pampasgrasstraat 3	Voorzijde linker stootvoeg onder badkamerraam	1
8	Paarverblijfplaats op basis van balsterritorium	GD	Fakkelgrashof	Exacte locatie niet vastgesteld. Verblijfplaats bevindt zich vermoedelijk in blok Fakkelgrashof 22-40 aan de kopse kant (westzijde).	1
9	Paarverblijfplaats op basis van balsterritorium	GD	Fakkelgrashof	Exacte locatie niet vastgesteld. Verblijfplaats bevindt zich vermoedelijk in blok Fakkelgrashof 22-40 aan de kopgevel (oostzijde).	1
10	Paarverblijfplaats	RD	Kweldergrasveld 77	Kopgevel (westen), exacte locatie niet vastgesteld	1
11	Paarverblijfplaats	RD	Trilgrasstraat 9	Kopgevel (westen), in open stootvoeg, exacte locatie niet vastgesteld	2
12	Paarverblijfplaats	RD	Trilgrasstraat 1	Kopgevel (oosten), bovenkant kozijn	1

Effectbeoordeling

Als gevolg van werkzaamheden aan het dak komt aan de kopse kanten van de bebouwing de spouw tijdelijk open te liggen. Hierdoor vindt er tijdelijk verstoring plaats van negen zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en drie paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis. De werkzaamheden kunnen zonder voorzorgsmaatregelen leiden tot verstoring van gewone- en ruige dwergvleermuizen in hun verblijfplaatsen. Er gaan geen verblijfplaatsen verloren tijdens de werkzaamheden omdat er enkel verblijfplaatsen in de spouw zijn aangetroffen en er hier geen werkzaamheden plaatsvinden. Wanneer 's nachts bouwverlichting wordt toegepast die is gericht op in- en uitvliegopeningen kan dit ook leiden tot verstoring en (tijdelijk) functieverlies van verblijfplaatsen.

Alle vleermuissoorten in Nederland zijn beschermd in de Omgevingswet (Ow) en vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn. Het beschadigen of vernielen van verblijfplaatsen, opzettelijk doden en opzettelijk verstoren van vleermuizen is strijdig met verbodsbepalingen en wordt beschouwd als 'schadelijke handelingen' zoals bedoeld in artikel 11.46 lid 1 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Omdat het verstoren van vleermuizen niet te voorkomen is, is voor de voorgenomen werkzaamheden een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit noodzakelijk. Er dienen ook mitigerende en compenserende maatregelen te worden getroffen (zie 3.6 advies en vervolgstappen). De verblijfplaatsen buiten het projectgebied worden bij de werkzaamheden niet aangetast.

Foerageergebieden en vliegroutes

Tijdens de veldbezoeken zijn in het projectgebied en omgeving diverse foeragerende en zich verplaatsende vleermuizen waargenomen in de binnentuinen van de wooncomplexen en langs de bomenrijen in de omliggende straten. Dit waren hoofdzakelijk gewone en ruige dwergvleermuizen maar ook laatvlieger, meervleermuis en rosse vleermuis zijn waargenomen. De voorgenoemde werkzaamheden hebben geen invloed op belangrijke foerageergebieden en vliegroutes omdat tijdens en na de werkzaamheden ruim voldoende foerageergebied en vliegroutes aanwezig blijven in het projectgebied en nabije omgeving in de vorm van bomenrijen, tuinen en wateren.

Wel dient verstoring van foeragerende en langsvliegende vleermuizen te worden voorkomen. Dit is mogelijk door de werkzaamheden in de periode van winterslaap uit te voeren (november tot en met maart) of door buiten deze periode tussen zonsondergang en zonsopkomst geen uitstralende lichtbronnen toe te passen. Als deze voorzorgsmaatregelen worden toegepast, zijn er geen vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet nodig.

3.2.2 Overige zoogdieren

(Vaste) verblijfplaatsen en/of essentieel foerageergebied van andere beschermde grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen in de Habitatrictlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde zoogdieren zonder provinciale vrijstelling worden op basis van de terreinkenmerken, het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Wel zijn binnen het projectgebied vaste verblijfplaatsen van algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten bekend en/of te verwachten. Tijdens het veldbezoek zijn waarnemingen gedaan van tien foeragerende egels. Overige te verwachten soorten zijn huisspitsmuis en gewone bosmuis. Bij werkzaamheden in het projectgebied kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Flevoland een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Omgevingswet, waardoor er voor deze zoogdieren geen omgevingsvergunning nodig is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Wel is de specifieke zorgplicht van toepassing (zie paragraaf 3.6).

3.3 Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie bijlage 1). Voor een aantal vogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2).

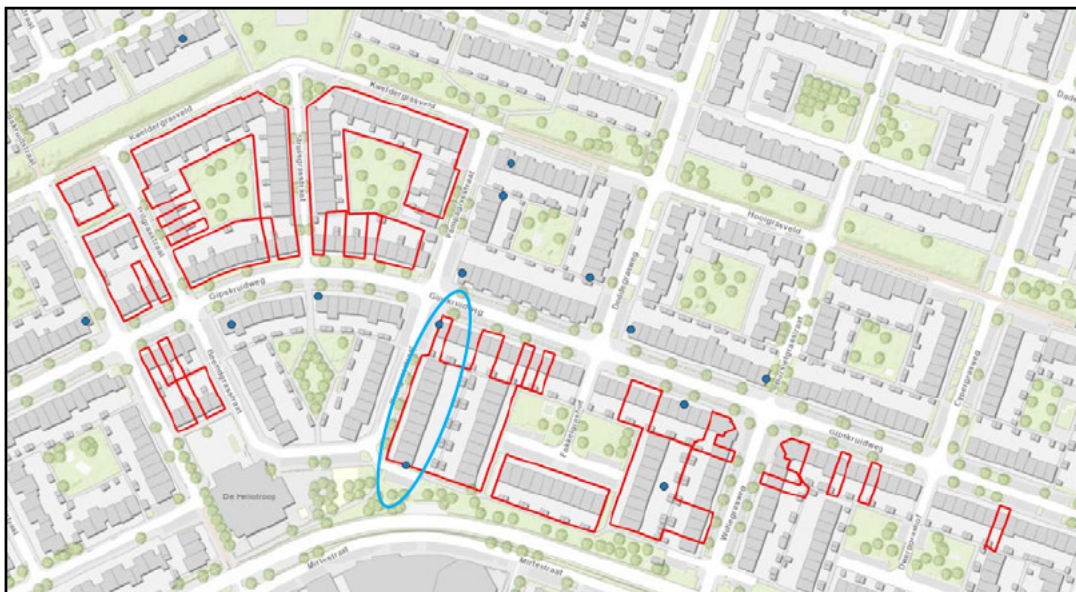
Kader 3.2 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt in provincie Flevoland verstaan: in functie zijnde nesten en rustplaatsen van boerenwaluw, boomvalk, bosuil, buizerd, gierwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooehoe, ooievaar, raaf, ransuil, rode wouw, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, torenvalk, wespandief, zeearend en zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

3.3.1 *Vogels met jaarrond beschermde nesten*

Huismus

In het projectgebied zijn tijdens het aanvullend onderzoek twee jaarrond beschermde nestplaatsen van huismus aangetroffen aan de hand van waarnemingen van baltsende en invliegende huismussen. Een invliegende huismus is waargenomen op de kopgevel van de Gipskruidweg 103. De verblijfplaats bevindt zich achter de derde dakpan van onder, links van de nok. Een baltsende huismus is waargenomen op de kopgevel van de Buntgrasstraat 19. Rondom het projectgebied zijn een tiental waarnemingen gedaan van baltsende huismussen. Huismussen maken jaarrond gebruik van hun nestplaats, in de winter gebruiken zij de nestplaats om in te schuilen en slapen. Rondom de huizen en tuinen zijn groenvoorzieningen met heggen en struiken aangetroffen die fungeren als functioneel leefgebied in de vorm van foerageergebied en schuilplaatsen.

Figuur 3.4 Locaties van waargenomen nesten en baltslocaties (blauwe stippen). De lichtblauwe cirkel geeft de waarnemingen aan binnen het projectgebied. Bron ondergrond: TopoRD/ESRI.

Figuur 3.5 Locaties van (links) waargenomen nestlocatie op de Gipskruidweg 103 en (rechts) baltslocatie vanaf de nok van Buntgrasstraat 19. Bron: Ecogroen.

Effectbeoordeling

Tijdens het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden aan daken zoals vervanging van dakpannen gaan mogelijk twee jaarrond beschermde nestplaatsen van huismus verloren. Daarnaast kunnen als gevolg van de werkzaamheden jaarrond, en met name in de kwetsbare winterperiode (bij vorst) en broedperiode huismussen worden verstoord, geschaad of gedood. Verstoring kan leiden tot het verlaten van de nestplaats. Huismus is beschermd in de Omgevingswet (Ow) en valt onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. Bij de werkzaamheden is sprake van vergunningplichtige schadelijke handelingen zoals bedoeld in artikel 11.37 van het Bal. Omdat schade aan jaarrond beschermde nestplaatsen van huismus niet te voorkomen is, is voor de voorgenomen werkzaamheden een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit noodzakelijk (zie 3.6 advies en vervolgstappen).

De tuinen en groenvoorziening rondom de woningen zijn onderdeel van het functionele leefgebied van huismus. Gedurende de werkzaamheden wordt geen groenvoorziening gerooid of beplanting fysiek aangetast. Van permanente aantasting van het functionele leefgebied als gevolg van de werkzaamheden is geen sprake. Wel kan tijdens de werkzaamheden enige tijdelijke verstoring van (functioneel leefgebied van) huismus optreden als gevolg van het plaatsen van permanente steigers, geluid van machines en aanwezigheid van mensen. In de omgeving van de waargenomen nesten is voldoende alternatief functioneel leefgebied aanwezig zoals in de tuinen en in de omgeving van het projectgebied. Door de tijdelijke aard van de werkzaamheden is er geen sprake van verstoring die van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van huismus. Er zijn daarom geen vervolgstappen aan de orde ten aanzien van het functioneel leefgebied van huismus.

Gierzwaluw

Tijdens het aanvullend onderzoek zijn in het projectgebied geen jaarrond beschermde nestplaatsen van gierzwaluw aangetroffen. Er is wel een invliegende gierzwaluw waargenomen op de Tasjeskruidstraat 3. Deze bevindt zich buiten het projectgebied. Negatieve effecten ten aanzien van gierzwaluw als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden zijn niet aan de orde.

Overige vogels met jaarrond beschermde nesten

In het projectgebied zijn geen andere jaarrond beschermde nestlocaties van vogels bekend (NDFF, 2024). Er is tijdens het veldbezoek één spreekwaarde waargenomen op de Gipskruidweg 119 dat nestindicerend gedrag vertoonde. De spreekwaarde is een categorie 5b soort en de soort heeft voldoende uitwijkmogelijkheden in de buurt. Negatieve effecten ten aanzien van de lokale staat van instandhouding van de soort zijn niet aan de orde. Het nemen van vervolgstappen voor overige vogels met jaarrond beschermde nesten is niet aan de orde.

3.3.2 Vogels zonder jaarrond beschermde nesten

Door de aanwezigheid van bomen en groenstroken binnen het projectgebied is broedbiotoop aanwezig voor enkele algemene vogelsoorten als houtduif, roodborst, winterkoning en merel.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Verstoring is echter alleen verboden wanneer de storing van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort. Voor de te verwachten soorten kan verstoring die van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding (altijd) worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen.

In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Daarmee is het dus van belang of een broedgeval wordt beschadigd of verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen begin maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Vooral soorten als merel en houtduif kunnen tot laat in het seizoen doorgaan met broeden en ook vroeg in het seizoen starten met broeden. Indien werkzaamheden in de periode half februari tot half december worden opgestart wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te voeren. Bij het aantreffen van nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de wettelijke kaders kunnen worden uitgevoerd.

Indien geen nesten in gebruik zijn ten tijde van de werkzaamheden, kunnen negatieve effecten op broedende vogels worden uitgesloten. Vervolgstappen zijn voor vogels zonder jaarrond beschermde nesten niet aan de orde, mits rekening wordt gehouden met het broedseizoen.

3.4 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024), worden in het projectgebied geen (vaste) verblijfplaatsen verwacht van amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden waarvoor een omgevingsvergunningplicht geldt. Wel is (mogelijk) de specifieke zorgplicht van toepassing (zie paragraaf 3.5).

3.5 Specifieke zorgplicht

Vanuit de Omgevingswet geldt een specifieke zorgplicht voor soorten. De specifieke zorgplicht schrijft voor dat nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen en beperkt moeten worden. Dit betekent dat er bij de uitvoering van het project voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden om invulling aan deze specifieke zorgplicht te geven (zie ook kader B1.2). Er zijn aanwijzingen dat er soorten - waarvoor de specifieke zorgplicht geldt - kunnen voorkomen in het projectgebied. Het betreft soorten uit de soortgroepen vogels en zoogdieren. De werkzaamheden kunnen nadelige

gevolgen hebben voor (belangrijke leefgebieden van) die soorten (foerageerplaatsen, voortplantingsplaatsen en rustplaatsen).

Met onderstaande maatregelen wordt invulling gegeven aan de specifieke zorgplicht voor soortbescherming. Geadviseerd wordt om de maatregelen tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden vast te leggen in een logboek (zie voor een voorbeeld bijlage 2). Met behulp van het logboek kan in geval van handhaving worden aangetoond dat er zorgvuldig en conform de specifieke zorgplicht wordt gewerkt.

- Houd groenstroken zoveel mogelijk in takt. Als materialen of steigers in groenstroken worden geplaatst om bij het werkgedeelte te komen, snoei het groen alleen ter plekke bovengronds af.
- Verwijder bij het snoeien direct alle hopen met snoeiafval. Dit om te voorkomen dat potentiële schuil- en broedplaatsen voor zoogdieren en vogels ontstaan.
- Indien werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopgang worden uitgevoerd en hierbij gebruik gemaakt wordt van kunstmatig licht, dient dit niet op bomen of gevels te worden gericht om verstoring van verblijfplaatsen en foeragerende of langsvliegende vleermuizen te voorkomen.

NB: werkzaamheden mogen alleen uitgevoerd worden als er een omgevingsvergunning is verleend.

3.6 Advies en vervolgstappen

Door werkzaamheden aan het dak vindt er tijdelijk verstoring plaats van negen zomer- en/of paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en drie paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis. Daarnaast gaan twee jaarrond beschermde nesten van huismus verloren. Daarom is er een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig.

Een vergunningaanvraag bestaat in de regel uit een in te vullen aanvraagformulier, een activiteitenplan, relevante onderzoeksgegevens en andere rapportages ter onderbouwing van de aanvraag. De vergunning wordt verleend mits er geen alternatieven mogelijk zijn, er een rechtsgeldig belang bestaat voor de voorgenomen ontwikkeling en de staat van instandhouding van de betreffende soort niet verslechtert. Ook dienen er maatregelen te worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen of te beperken. In het activiteitenplan worden deze punten nader onderbouwd en uitgewerkt. Aandachtspunten bij een vergunningaanvraag zijn:

- De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) is namens de provincie Flevoland vergunningverlener voor omgevingsvergunningen flora- en fauna-activiteiten;
- De beoordelingstermijn enkelvoudige omgevingsvergunningaanvraag is afhankelijk van de OFGV;
- Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteit van vleermuizen en huismus om verstoring in de meest kwetsbare perioden (kraam- en overwinteringsperiode voor vleermuis en voortplantingsperiode huismus) te voorkomen;
- Geadviseerd wordt de werkzaamheden zo uit te voeren dat de vleermuizen en huismussen de bebouwing na de renovatie weer in gebruik kunnen nemen. Om de periode waarin werkzaamheden worden uitgevoerd te overbruggen moeten tijdig tijdelijke voorzieningen worden gerealiseerd. De uitwerking van tijdelijke en permanente voorzieningen moet worden uitgewerkt in een activiteitenplan.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden (maar pas als de vergunning is verleend) is het noodzakelijk om de bestaande verblijfplaatsen ongeschikt te maken voor vleermuizen en huismus. Een ecologisch deskundige kan vervolgens controleren of de verblijfplaatsen inderdaad niet langer in gebruik zijn;

Met de beoogde werkzaamheden worden geen onmisbare vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen aangetast. Wel wordt geadviseerd het gebruik van aanvullende lichtbronnen tussen zonsondergang en zonsopkomst achterwege te laten om eventuele verstoring van vleermuizen te voorkomen. Overige wettelijk noodzakelijke vervolgstappen ten aanzien van foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn in deze situatie niet aan de orde.

Geldigheidsduur ecologisch onderzoek

Tot slot wijzen wij u op de beperkte geldigheidsduur van het ecologisch onderzoek. Het uitgevoerde onderzoek is in deze situatie geldig tot augustus 2027 (tenzij zich in het projectgebied grote wijzigingen voordoen). Na deze periode dient het onderzoek geactualiseerd te worden.

4. Gebiedsbescherming

4.1 Natura 2000-gebieden

4.1.1 Algemeen

Het projectgebied ligt buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden, op 1,8 kilometer ligt Natura 2000-gebied Lepelaarplassen (Vogelrichtlijngebied). Vanwege deze afstand en de aard van de voorgenomen werkzaamheden worden directe nadelige gevolgen, waaronder betreding en oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebieden van soorten, op voorhand uitgesloten. Op basis van de effectenindicator (Broekmeyer *et al.*, 2005, 2008; Broekmeyer, 2010; Ministerie van EZ, 2015) en expert judgement worden indirecte (uitstralende) effecten door bijvoorbeeld licht of geluid eveneens uitgesloten, gezien de afstand tot habitattypen en leefgebieden van soorten.

4.1.2 Stikstofdepositie

Indirecte nadelige gevolgen door stikstofdepositie (verzuring en/of vermesting) worden op voorhand uitgesloten aangezien in Lepelaarplassen geen stikstofgevoelige natuur aanwezig is. Dichtstbijzijnde stikstofgevoelige natuur is aanwezig in het Naardermeer op een afstand van meer dan 10 kilometer van het projectgebied. Gezien de grote afstand en de aard en relatief korte duur van de werkzaamheden worden negatieve effecten ten aanzien van stikstofdepositie niet verwacht, maar enkel uit te sluiten door middel van een AERIUS-berekening.

4.1.3 Specifieke zorgplicht Natura 2000

Vanuit de Omgevingswet geldt een specifieke zorgplicht voor Natura 2000 (zie ook bijlage 1, kader B1.3). De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten maar ook voor activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden, maar die niet significant zijn (zoals versturende of verslechterende gevolgen). Uit voorgaande paragrafen blijkt dat er geen sprake is van nadelige gevolgen voor Natura 2000-gebieden, waardoor er bij voorliggend project geen vervolgstappen aan de orde zijn in het kader van de specifieke zorgplicht Natura 2000. Een eventuele uitzondering hierop geldt voor de mogelijke nadelige gevolgen door stikstofdepositie. Aanvullend onderzoek moet uitwijzen of dit aan de orde is (zie paragraaf 4.1.2).

4.2 Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied ligt buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het meest nabij gelegen NNN-gebied ligt op circa 1,2 kilometer afstand. Omdat het projectgebied niet in het NNN ligt en geen wijziging optreedt van het Omgevingsplan, is nadere toetsing en het nemen van vervolgstappen ten aanzien van het NNN niet aan de orde.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BLI12 (2024a). Kennisdocument gewone dwergvleermuis, versie 2.0, april 2024. BLI12, Utrecht.

BLI12 (2024b). Kennisdocument ruige dwergvleermuis, versie 2.0, augustus 2024. BLI12, Utrecht.

BLI12 (2023a). Kennisdocument gierwaluw, versie 2.0 juli 2023. BLI12, Utrecht.

BLI12 (2023b). Kennisdocument huismus, versie 2.1 februari 2023. BLI12, Utrecht.

Broekmeyer, M.E.A. (2010). Update effectenindicator 2009. Wageningen, Alterra-rapport 1976, Alterra, Wageningen. <https://edepot.wur.nl/134147>.

Broekmeyer, M.E.A., E.P.A.G. Schouwenberg, M. van der Veen, D. Prins & C.C. Vos (2005). Effectenindicator Natura 2000-gebieden; achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren. Alterra-rapport 1375, Alterra, Wageningen. <https://edepot.wur.nl/44536>.

Broekmeyer, M.E.A., E.P.A.G. Schouwenberg, M. van der Veen, D. Prins, & C.C. Vos (2008). Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Aanvulling bij Alterra-rapport 1375 uit 2005. Alterra, Wageningen. <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicator.aspx>.

NGB (2017). Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017) Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming. Netwerk Groene Bureaus, versie juli 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl.

Internet

NDFF (2024). Nationale databank flora en fauna. Uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Laatste raadpleging in juli 2024.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierversamenwerking (2020). Vleermuisprotocol 2021, gepubliceerd op 28 oktober 2020. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierversamenwerking.nl.

Vogelbescherming (2024). Website met informatie over vogelsoorten in Nederland. (<http://www.vogelbescherming.nl>). Laatste raadpleging juli, 2025.

Zoogdierversamenwerking (2024). Website met soortinformatie over de Nederlandse zoogdieren (<http://www.zoogdierversamenwerking.nl>). Laatste raadpleging in juli, 2025.

Bijlagen

Bijlage 1

Natuur in de Omgevingswet: Wettelijke kaders

Kader B1.1: Algemene zorgplicht

Algemene zorgplicht (Afd 1.3 Omgevingswet)

De Omgevingswet kent een algemene zorgplicht, uitgewerkt in de artikelen 1.6, 1.7 en 1.7a van de Omgevingswet. Deze geeft aan dat eenieder (overheden, bedrijven en burgers) verantwoordelijk is voor een veilige en gezonde leefomgeving, door nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk te voorkomen, te beperken en ongedaan te maken. Het bevat ook een algemeen verbod op het verrichten van activiteiten die leiden tot aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. In principe geldt de algemene zorgplicht altijd, tenzij er een specifieke zorgplicht is uitgewerkt voor bepaalde activiteiten.

Kader B1.2: Flora en fauna

Specifieke zorgplicht flora en fauna

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor alle in het wild levende dieren en planten, met inbegrip van de relevante directe leefomgeving van soorten (foerageergebied, rustplaatsen). Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht (zie kader B1.1). Iedereen die een activiteit uitvoert met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten ('flora- en fauna-activiteit'), moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.27 lid 1 van het Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. In het tweede lid onder a is er met betrekking tot de reikwijdte van de zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten aangegeven dat deze plicht in ieder geval inhoudt dat onderzoek wordt verricht naar het voorkomen van een aantal type soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijn-soorten zoals genoemd in bijlage I VR en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4 lid 2 van de VR;
- Habitatrichtlijn-soorten als opgenomen in bijlage II, IV en V van de HR;
- dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten;
- nationaal beschermde soorten (bijlage IX van het Bal).

De kern van de zorgplichtbepaling voor flora- en fauna-activiteiten is dat als er sprake is van nadelige gevolgen op in het wild voorkomende soorten, deze, indien redelijkerwijs kan worden gevergd, moeten worden voorkomen, beperkt of ongedaan worden gemaakt. Ook in art. 11.27, tweede lid, van het Bal wordt verwezen naar passende preventieve maatregelen of passende herstelmaatregelen. Een voorbeeld van een dergelijke maatregel is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten. In art. 11.27, tweede lid, onder b, van het Bal wordt aangegeven dat er moet worden 'vastgesteld' of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten. Om aantoonbaar aan de voorwaarden van de specifieke zorgplicht te hebben voldaan, is het noodzakelijk dat de toetsing aan de zorgplichtbepalingen in een quickscan of nader onderzoek wordt vastgelegd.

Flora- en fauna-activiteit

Bij het uitvoeren van activiteiten in de leefomgeving moet op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet beoordeeld worden of sprake is van:

1. een flora- en fauna-activiteit en
2. of voor de gevolgen van een flora- en fauna-activiteit een omgevingsvergunningplicht geldt.

Een flora- en fauna-activiteit is een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten. In de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) zijn de handelingen genoemd waarvoor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit vereist is ten aanzien van de daarin genoemde beschermde dieren en planten in het wild. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 11.37 van het Bal), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 11.46 van het Bal.
- Andere soorten (artikel 11.54 van het Bal), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor een omgevingsvergunning vereist kan zijn (bijlage IX van de HR).
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt (artikel 11.56 van het Bal).

Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een omgevingsvergunning aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken, aan welk wettelijk belang wordt voldaan en dat de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

Voorafgaand aan het vaststellen van een plan moet in het geval van schadelijke handelingen zijn beoordeeld of er zicht is op het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit. Als aantoonbaar zicht is op het verkrijgen van een omgevingsvergunning kunnen de geplande werkzaamheden worden vastgesteld.

Kader B1.3: Natura 2000-gebieden

Specifieke zorgplicht Natura 2000-gebieden

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden (en bijzondere nationale natuurgebieden) (art. 11.6 van het Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.6 lid 1 van het Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. Er moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dan verplicht de specifieke zorgplicht om met betrekking tot deze mogelijke gevolgen passende preventieve maatregelen te nemen (art. 11.6 lid 2 onder d van het Bal), of, als dit niet gaat, om passende herstelmaatregelen te treffen (art. 11.6 lid 2 onder f van het Bal). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de effectiviteit van deze maatregelen worden gemonitord. De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten maar ook voor activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden, maar die niet significant zijn (zoals verstorende of verslechterende gevolgen).

Natura 2000-activiteit

De Omgevingswet regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR).

Bij een project moet beoordeeld worden of sprake is van een 'Natura 2000-activiteit'. Dat is een 'activiteit (het realiseren van een project) die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'. Of sprake is van een Natura-2000-activiteit wordt onderzocht in een voortoets. Een Natura 2000-activiteit is vergunningplichtig (art. 5.1 lid 1 Omgevingswet). De term 'Natura 2000-activiteit' geldt alleen voor projecten. Voor plannen is er een ander afwegingskader dat, hoewel vergelijkbaar met een Natura 2000-activiteit, elders in het stelsel Omgevingswet is verankerd. Een plan mag volgens art. 10.24 Bkl worden

vastgesteld als uit een passende beoordeling, bedoeld in artikel 16.53c, eerste lid, van de Omgevingswet de zekerheid is verkregen dat de geplande werkzaamheden de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten.

Als er uit de voortoets naar voren komt dat de activiteit geen 'Natura 2000-activiteit' is, of als er sprake is van een vergunningsvrij geval, is er mogelijk nog wel sprake van een 'activiteit die nadelige (maar zeker geen significante) gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'. Hoewel voor deze type activiteit geen vergunningplicht geldt, blijft de specifieke zorgplicht voor deze activiteiten van toepassing.

Kader B1.4: Natuurnetwerk Nederland

Natuurnetwerk Nederland

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en uitgewerkt in provinciale omgevingsverordeningen. In het Bkl staat dat bij omgevingsverordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen, waarbij tevens de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden worden vastgesteld. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van omgevingsplannen en projectbesluiten. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen of nabij het NNN, waarbij een omgevingsplan gewijzigd moet worden dan wel een projectbesluit wordt verleend, geldt een 'ja, mits'-afweging. Dit houdt kortweg in dat aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN alleen toegestaan is als deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in de omgevingsverordening en verankerd in de omgevingsplannen.

Bijlage 2

Ecologisch logboek

Handeling	Datum	Locatie	Paraaf ecologisch toezichthouder	Eventuele bijzonderheden/ opmerkingen